

EN SKOLA FÖR ALLA

Kraftsamling för fullföljda
studier och minskade
skolavhopp

I denna populärversion av projektrapportering kommer vi att beskriva de olika delarna i **En skola för alla** och visa på vilka framgångsfaktorer vi har sett. I varje avsnitt finns en introduktion till området samt case från några av projektverkstäderna.

Här beskrivs framgångsrika arbetssätt och metoder som till exempel närvarofrämjande arbete, samverkan för ungas psykiska hälsa, nya yrkesroller i skolan, relationsbyggande aktiviteter, stärkt kommunalt aktivitetsansvar, aktivitetsfokus för unga som står långt från arbetsmarknad och studier, inkluderande lärmiljöer, normmedvetna studie- och yrkesval, alternativa vägar för nyanlända och motivationsarbete med ungdomarna i projektet.

En skola för alla bedrevs mellan 2017-2020 som ett samverkansprojekt mellan kommunalförbunden i **Skaraborg, Fyrbodal, Boråsregionen Sjuhärad** och **Samordningsförbundet Väst**. Projektet finansierades av **Europeiska socialfonden (ESF)**.

För den som vill läsa mer om projektet finns det information i den slutrapport som lämnats till ESF.

Projektledningen för En skola för alla

INNEHÅLL

Hur skapar vi en skola för alla?	4
Fokus på fullföljda studier och studieavbrott.....	4
Riskfaktorer för studieavbrott.....	4
Öka elevernas skolanknytning.....	4
Framgångsfaktorer.....	6
Statistik och resultat	7
Deltagare i skolan.....	7
Steg1 – att förbereda för studier och arbete.....	7
Kommunalt aktivitetsansvar.....	8
Främja närvaro – Minska frånvaro	9
Koll och uppföljning.....	9
Case: Mål och rutiner för frånvaro i Skara.....	11
Case: Närvaroteam i Mariestad.....	11
Närvarofrämjande arbete.....	12
Case: Frukost för en trygg start i Tidaholm.....	13
Case: Rastaktiviteter i Götene.....	13
Nya roller i skolan - En framgångsfaktor.....	14
Inkluderande lärmiljöer	15
Case: Förstärkt mentorskap på Orust.....	16
Steg1 – att förbereda för studier och arbete	17
Resultat.....	18
Jämställda studie- och yrkesval	19
Case: Jämställda studie- och yrkesval i Sotenäs.....	19
Samverkan kring ungas psykiska hälsa	20
Hur har vi arbetat?.....	20
Övergångar	21
Case: Övergångar i Borås.....	22
Horisontella principer	23
Alternativa vägar för nyanlända	24
Case: Framgångsfaktorer för språkintruktionsprogrammet i Munkedal.....	24
Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar	25
Rutin för att fånga upp ungdomar i riskzon.....	25
Case: Motivationsgrupp i Skövde.....	26
Case: Utveckling av det kommunala aktivitetsansvaret i Mark.....	27
Projektverkstäder - En skola för alla	28
Sammanfattning	30

Hur skapar vi en skola för alla?

Såväl i Sverige som internationellt sett pågår ett intensivt utvecklingsarbete för att ungdomar ska fullfölja sina studier. Skolplikten är en av hörnstenarna i det svenska utbildningssystemet och en fullföljd gymnasieutbildning är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för ungdomars livschanser och framtid. Detta för att kunna etablera ett självständigt liv, komma in på arbetsmarknaden, känna sig inkluderad, ha en egen inkomst och för att kunna etablera sig i samhället.

I Västra Götalandsregionens tillväxt- och utvecklingsstrategi VG2020, framhålls invånarnas kompetens som en avgörande framtidsfråga för att ge invånare, företag och organisationer möjlighet att växa, att bryta utanförskap och att allas potential och kompetens ska tas tillvara. Vid ingången i projektet *En skola för alla* var skolresultaten bland ungdomar i grundskole- och gymnasieåldrarna försämrade i samtliga regiondelar. Skolmisslyckanden är inte bara ett problem för samhället. Ungdomar som inte fullföljer sina studier upplever också en högre grad av utanförskap och utmaningar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Den övergripande målsättningen i projektet var att fler unga klarar sin utbildning, alternativt kommer i arbete och att färre hoppar av skolan. Detta innebär att ungdomar ska känna ökad motivation till studier, att de ska känna sig inkluderade i skolan och att majoriteten av de deltagande ungdomarna ska komma i studier eller arbete efter projekttiden, alternativt gjort stegförflyttningar i denna riktning.

Mot denna bakgrund har projektet lagt ett extra stort fokus på ungdomar 15–19 år som riskerar att inte fullfölja sina studier eller som redan hoppat av skolan. Förutom att arbeta direkt med

ungdomarna har projektet även engagerat och arbetat med kommunalt aktivitetsansvariga, studie- och yrkesvägledare, elevhälsan, skolpersonal, personal i hälso- och sjukvård, chefer, politiker och övriga som arbetar med målgruppen.

Fokus på fullföljda studier och studieavbrott

Forskningen visar att ungdomar som inte fullföljer en gymnasieutbildning löper fem gånger högre risk att hamna utanför studier eller arbetsmarknad. Alla som gör ett studieavbrott hamnar givetvis inte i utanförskap, men för de som inte fullföljer sina studier är risken betydligt större och kan innebära ett lidande för individen i form av psykisk ohälsa, arbetslöshet, ekonomisk utsatthet, att hamna i kriminalitet och ett liv som socialt marginaliserad i samhället och för samhället innebär en individ i utanförskap kostnader.

Risikfaktorer för studieavbrott

Skolmisslyckanden och studieavbrott är ett komplext problem som på den individuella nivå samvarierar med elevers socioekonomiska, kulturella och språkliga bakgrund. Dessutom finns ett samband mellan skolmisslyckanden, hur utbildningen och skolorna utformas, elevsammansättningen, personalens kompetens och hur samverkan, organisering och arbets sätt inom skolor och i samverkan med olika aktörer kring ungdomar som riskerar att inte fullfölja sina studier. Forskare menar också att studieavbrott bör ses som en process som pågår under en längre tid, till följd av att en elev gradvis distanserar sig från skolan.

EN SKOLA
FÖR ALLA ARBETAR
STRUKTURERAT OCH
METODISKT FÖR ATT
UNGDOMARNA SKA
FULLFÖLJA SINA
STUDIER.

Öka elevernas skolanknytning

Individuella och strukturella bakgrundsfaktorer är det tänkt att skolan ska kunna kompensera, så att alla elever ska ha lika rätt att utvecklas utifrån sin förmåga. Skolans miljö, utbildningens kvalitet, anpassningar, skolnärvaroarbete, samverkan med socialtjänst samt hälso- och sjuk-

vård, samarbete med vårdnadshavare och inte minst att bygga förtroende med ungdomarna själva är faktorer som kan påverkas i syfte att påverka elevernas skolanknytning. Kring detta har skolor och medverkande kommuner i *En skola för alla* arbetat strukturerat och metodiskt för att ungdomarna ska fullfölja sina studier under och efter projektiden.

Framgångsfaktorer

Flera skolor i projektet har använt en modell som utvecklats av Göteborgsregionen för att undersöka elevernas skolanknytning och behov utifrån en individuell nulägesanalys för att enheterna ska kunna utveckla och arbeta med adekvata insatser. Frågorna inrymmer fyra olika dimensioner: *beteendemässigt*, *akademiskt*, *kognitivt* och *psykologiskt*.

I tidigare projekt och inom ramen för Pluginnovation har ett antal framgångsfaktorer identifierats i utvecklingsarbetet kring vad som fungerar för att motverka studieavbrott, för att fler elever ska stanna i skolan och för att fler ska fullfölja sina studier. Framgångsfaktorerna hänger ihop och har även identifierats i *En skola för alla*.

Koll och uppföljning är en nödvändig utgångspunkt för att kunna identifiera ungdomars behov och för att följa upp och sätta in rätt insatser. I genomförandet är goda relationer och bemötande centralt kring fungerande insatser och att bli sedd och lyssnad på är något som ungdomarna själva lyfter fram såväl i *En skola för alla*, som i tidigare forskning.

Eftersom insatserna behöver utgå från både grupper och individers behov, blir flexibilitet i metoder och organisering viktigt. Samverkan

inom skolan och med andra aktörer är viktigt för att organisera rätt stöd.

Ett holistiskt perspektiv på ungdomarnas behov, förutsättningar och tidigare kunskaper har varit utgångspunkten för att kunna arbeta utifrån ett individcentrerat arbetssätt i projektet och i arbetet kring att bygga inkluderande lärmiljöer för att främja *En skola för alla*, där alla ungdomars rätt till en meningsfull utbildning tas på största allvar.

Olika dimensioner

Beteendemässigt	Akademiskt	Kognitivt	Psykologiskt
Elevens närvaro på lektioner.	Slutför eleven skoluppgifter och läxor?	Hur eleven tar sig an sitt lärande.	Hur värderar eleven skola och utbildning?
Kommer eleven i tid?	Klarar eleven skolarbetet?	Inlärningsstrategier och problemlösningsförmåga.	Meningsfullhet och relevans att vara i skolan?
Deltar eleven aktivt på lektioner?	Hur ser skolresultat ut (betyg, provresultat mm)?	Hur uppfattar eleven kopplingen mellan studier och framtida mål?	Känner eleven tillhörighet i skolan och har hen kompisar? Känner eleven att hen ingår i ett socialt sammanhang med fungerande relationer till personal och jämnåriga?

Statistik och resultat

I projektet har olika arbetssätt och metoder testats på strategisk nivå, organisationsnivå och individnivå. Resultat av *En skola för alla* är bland annat att 80 % av projektets 450 deltagande ungdomar är i studier eller arbete efter att ha tagit del av insatser i projektet. Målet var att nå 60 %.

Deltagare i skolan

Den största andelen av projektets deltagare är skolelever på grundskola, nationella gymnasieprogram och introduktionsprogram.

Deltagarna uppger att de känner sig mer inkluderade i skolan efter att ha deltagit i projektet och deltagarna i skolan upplever att projektet bidragit till att de upplever att skolan är viktigare för deras framtid, 68 % instämmer i det.

Tre av fyra inskrivna elever upplever att de genom att delta i projektet har fått det stöd de behöver i skolarbetet. Nio av tio deltagare i skolan upplever att skolpersonalen bemöter dem på ett gott sätt och sju av tio tycker att de genom

att vara med i projektet fått bättre relation till skolpersonalen.

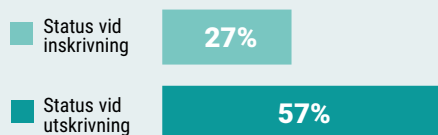
Närvaron har höjts för deltagande individer på grundskola och introduktionsprogram men samma trend kan inte ses för deltagare i gymnasieskolans nationella program. För deltagare på grundskolan har behörigheten till gymnasiet höjts från 27 % vid inskrivning till 57 % vid utskrivning och meritpoängen ökat med i snitt 24 poäng.

Steg1 – att förbereda för studier och arbete

För de unga som deltagit i gruppverksamheten Steg1 har andelen arbetssökande minskat från fyra av tio vid inskrivning i projektet till en av tio vid utskrivning.

De unga har i stor utsträckning gått från arbetsökande till studier, arbete och praktik samtidigt som vissa av de unga fortsätter i Steg1-verksamheten även efter projektets avslut, där Steg1-verksamheten implementerats.

Behörighet till gymnasiet (deltagare i grundskolan)

Kommunalt aktivitetsansvar

För deltagande ungdomar som är i målgruppen för kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar eller är inskrivna i skolan men inte har studier som huvudsaklig sysselsättning (motivationshöjande insatser eller praktik) har framtidstron ökat. En högre andel upplever att de ser mycket

positivt på framtiden efter att ha deltagit i projektet. Personalen som arbetat nära ungdomarna uttrycker att ungdomarna efter att ha varit med i projektet söker arbete och studier i högre utsträckning och pratar mer om att söka studier eller arbete.

"EN HÖGRE
ANDEL UNGDOMAR
UPPLEVER ATT DE SER
MYCKET POSITIVT PÅ
FRAMTIDEN."

Främja närvaro – Minska frånvaro

Långvarig eller upprepad skolfrånvaro innebär att ungdomar inte får den utbildning som de har rätt till. För att kunna åtgärda orsakerna till frånvaro behöver skolan ha koll, följa upp och skyndsamt agera när eleverna inte är på plats i skolan. Detta gäller både anmäld och oanmäld frånvaro då all skolfrånvaro är missad undervisningstid. Arbete med frånvarorutiner och förbättrad frånvarorapportering har därför varit en grund i många projektverkstäder. Analysen av frånvaro kan göra att mönster urskiljs och kan ge ledtrådar kring vad som kan behöva förbättras för enskilda elever och grupper av elever och på organisatorisk nivå för att utveckla närvaro- och frånvaroarbetet på skolan. Först när en kartläggning gjorts kan rätt åtgärder sättas in. För att minska frånvaron behöver närvaron främjas, för att se till att eleverna vill komma till skolan och får förutsättningar för det.

Koll och uppföljning

Ett första steg i arbete är att få en bild av hur det ser ut med närvaro/frånvaro på enheten, för att därefter kunna analysera och sätta in insatser. I samband med analysen har vissa enheter i projektet sett att det finns brister i rapporteringen av frånvaro. Det kan handla om att frånvaron inte fylls i samma dag, att olika lärare rapporterar på olika sätt, att systemet för att hantera frånvaro är svårarbetat. Där har insatserna varit utbildningar för personal i vikten av frånvarorapportering, hur systemet fungerar och att skapa samsyn kring frånvaro på enheten.

När det finns rutiner för att rapportera frånvaro är nästa steg rutiner för att agera vid elevers frånvaro. Rutinerna behöver vara tydliga och kända bland personal, elever och vårdnadshavare.

I rutinerna kan det beskrivas vem som kontaktar hemmet om elev är frånvarande, när en utredning av frånvaro ska sättas in, vilka frågor som ska ställas och hur uppföljning ska ske.

Analys av frånvaron kan göras på både individnivå och gruppnivå för att hitta mönster och ge ledtrådar till frånvarons orsaker. På gruppnivå kan exempelvis håltimmar och förflyttningar mellan lokaler vara sådant som påverkar frånvaron. På individnivå kan det röra sig om mönster i tider på dagen, enskilda skolämnen eller veckodagar. Viktiga ledtrådar kring det som fungerar bra för eleven kan också hittas genom att se på närvaron. Vissa skolenheter har tagit fram en närvarogrupp som arbetar med att följa upp elevfrånvaro och frånvaroutredning, detta bidrar till en likvärdig bedömning för eleven oavsett mentor. Att ha en regelbunden och systematisk analys av frånvaro kan göra att upprepad frånvaro kan identifieras tidigare och att rätt åtgärder sätts in.

Det är viktigt att eleven känner sig saknad när hen är borta från skolan och att skolan reagerar snabbt på frånvaro. Exempelvis om en elev som missat första lektionen får ett samtal eller sms från skolan kring att eleven är saknad i skolan och frågar kring orsakerna till varför eleven är borta. För att detta ska fungera behöver frånvarorapporteringen göras i början av lektionen och det behöver finnas någon som följer upp frånvaron direkt på morgonen. Vissa skolor har under projektiden haft som rutin att kontakta eleverna direkt på morgonen och att åka och hämta elever som är frånvarande utan giltigt skäl. Inom *En skola för alla* har det varit personer i olika roller som haft i uppgift att kontakta eleven, elevcoach, elevkoordinator, studie- och yrkesvägledare och mentor.

CASE

LÄS OCH INSPIRERAS
AV OLIKA INSATSER OCH
LÖSNINGAR FRÅN
UTVALDA MILJÖER

CASE

MÅL OCH RUTINER FÖR FRÅNVARO I SKARA

Arbetet med *En skola för alla* på Katedralskolan i Skara började med att ta fram en närvarorutin och startade en närvarogrupp för att leda arbetet med närvaro, följa upp frånvaron på skolan och arbeta för ökad likvärdighet. Inom projektet anställdes även en elevcoach som arbetat med riktade insatser till ungdomar med frånvaro. En första rutin skapades och sattes i verket, den reviderades efter ett år baserat på personalens omdöme kring hur den hade fungerat att använda. Vid läsårsstart presenterades den nya reviderade rutinen som förankrades ordentligt via genomgång och workshop med all personal.

Under året har arbetet med rutinen återkommande lyfts på enhetsmöten av rektor och elevcoach. Skolan har arbetat för likvärdighet i bedömning av frånvaro, och jobbat fram en gemensam terminologi. Exempelvis kring anmäld/oanmäld frånvaro och giltig/ogiltig frånvaro, där anmäld frånvaro inte nödvändigtvis är giltig frånvaro. Arbetet har också resulterat i en samsyn kring när vårdnadshavare ska kontaktas, när frånvaroutredning startas, när elevhälsa kontaktas för rådgivning etcetera. Rektor följer upp att lärare rapporterat frånvaro på lektioner och om utredningar startats enligt rutinen. På organisationsnivå har det gett resultat

gällande andelen kvitterade lektioner (förd närvaro) som har gått från ca 50 % under våren 2019 till 100 % under hösten 2019 på enheten som var med i projektet. Det syns även en ökning i startade utredningar kring frånvaro som grundar sig i den nya frånvarorutinen, samt en liten ökning i rapportering till CSN. Ökad synlighet och uppmärksamhet på frånvaron och den ökande mängden kvitterade lektioner gör att det rent statistiskt inte syns någon minskning av frånvaro på skolan totalt. Däremot har skolan nått målen vad gäller kontroll av frånvaron i stort på skolan, detta genom den nya rutinen samt närvarogruppens arbete. Arbetet med fokus på närvaro kommer att fortsätta även efter projektet. Rektor har lagt in arbete med att främja närvaro som ett mål för enheten och målen som följs upp är samma i målsamtal, resultatsamtal, lönekriterier och i det systematiska kvalitetsarbetet. Elevcoachens arbete med relation, coaching, stöd och struktur i arbetet för elever har gett goda resultat för deltagande individer och rollen blir implementerad på skolan efter projektet. Som en deltagare uttryckte det kring hur det hade gått i skolan utan elevcoachens stöd "Då hade det gått åt helvete. Jag vill att hon ska stanna här."

CASE

NÄRVAROTEAM I MARIESTAD

Mariestads kommun startade upp ett närvaroteam i *En skola för alla* med två tjänster som jobbar med ungdomar med lång skolfrånvaro. Närvaroteam Victoria är ett samarbete mellan skola och socialtjänst och består av en socialpedagog och en familjebehandlare, där en är anställd av grundskolan och en av socialtjänsten. Syftet med närvaroteamet är att minska skolfrånvaron och arbeta tillsammans med ungdomen och familjen, genom en återinskolning med genomtänkta anpassningar som gradvis syftar till att eleven närmar sig skolan igen. Detta för att i så stor utsträckning som möjligt undvika att placera barn och ungdomar på exempelvis institutioner såsom skolhem. Närvaroteamet får uppdrag från ett konsultationsteam som består av chefer från socialtjänst, skolan, Elevhälsan och LSS. Vid långvarig skolfrånvaro startar arbetet med en kartläggningsfas där teamet inhämtar information om vilka tidigare insatser som gjorts. Teamet har hämtat/mött upp elev på morgonen, följt eleven under dagen

i skolan, eller bara funnits i närheten som trygghet. Varit en länk mellan lärare-elev-vårdnadshavare och samordnat uppföljningsmöten vid behov. Hjälpt till med anpassningar i klassrummet och en fungerande struktur kring eleven.

"När man byggt upp en relation får man mer information och det ligger nära till hands att få reda på kränkningar som kan vara till hinder för elever att klara sin skolgång" citat från personal i projektet. Det synliggör problem och gör det möjligt att arbeta konstruktivt med lösningar. För vissa har närvaroteamet möjliggjort att gå i en vanlig skola genom att agera lots och hjälpa ungdomen med sociala relationer. En grundidé teamet jobbat efter är att alla elever vill klara sin skolgång. Utmaningen är att vara nyfiken och att hitta individuella lösningar som är acceptabla för alla parter – eleven, vårdnadshavare, lärare och rektor. Arbetet med närvaroteam *Victoria* kommer att fortsätta även efter projektet.

Närvarofrämjande arbete

I arbetet med att höja skolenheten är det främjande arbetet viktigt – att stärka det som gör att eleverna trivs och känner sig trygga i skolan. För elever som är i riskzonen för skolavbrott är detta extra viktigt. Exempel-

vis att ha fler vuxna där eleverna rör sig på raster, att arbeta för förhållningssätt bland personal där eleverna känner sig sedda och väl bemötta och att arbeta för goda relationer mellan eleverna.

CASE

FRUKOST FÖR EN TRYGG START I TIDAHOLM

I Tidaholm har den nya elevcoachen ätit frukost med deltagarna i *En skola för alla* på morgonen. Det innebär att de elever som ingått i projektet har någon som möter dem på morgonen när de kommer till skolan och vet att det är någon som väntar på dem när de kommer dit. Det gör också att fler ungdomar äter frukost i skolans café vilket är viktigt för att orka med dagen. Under frukosten kan ungdomarna lyfta sådant som hänt på fritiden så att de kan släppa det sedan när de går in på lektion. Men det innebär också att det är en extra vuxen i elevutrymmet som bidrar till ökad trygghet, att fler ungdomar väljer att äta frukost i skolan och att ungdomar som annars inte skulle suttit tillsammans gör det. I närvarostatistiken syns det att det är högre närvaro och färre sena ankomster för deltagarna de dagar då elevcoach är på plats på morgonen. I Tidaholm kommer elevcoachen och arbetssätten att fortsätta även efter att projektet avslutats.

CASE

RASTAKTIVITETER I GÖTENE

Forskning visar att största risken för att inte lyckas i skolan är socialt utanförskap och då framförallt att vara ensam på rasten. Utifrån detta beslutades att inom *En skola för alla* införa rastaktiviteter där social gemenskap blir syftet. Målet var även att skapa en tydligare röd tråd mellan skola och fritid genom att använda personal på rastaktiviteterna som även möter ungdomarna ute på kvällarna samt på kommunens fritidsgårdar. Dessutom möjliggör det för de som känner sig utanför, antingen på fritiden eller i skolan, att hitta en väg in i gemenskapen genom den samverkan som skapas via personalen. Personalen arbetar även aktivt med att bjuda in och aktivera eleverna vid såväl rastaktiviteter som fritidsaktiviteter. Detta för att motverka exkludering och socialt utanförskap i skolkontexten som kan leda till låga skolresultat. Rastaktiviteterna har fått ett bra genomslag på skolan och samverkan har under projektet utvecklats ytterligare så att Fritid-Ungdom fortsättningsvis har hand om caféet på skolan och elever i åk 9 har hand om vissa rastaktiviteter för att ytterligare öka gemenskapen på skolan.

På **Valboskolan i Färgelanda** blev 7 av 9 ungdomar behöriga till ett nationellt gymnasieprogram bland annat på grund av närvarocoachningen, studieverkstaden, coaching via sms, telefon och genom anpassningar och studie-stöd på andra lektioner. I Färgelanda kommun har det tagits ett politiskt beslut att frånvarotrappan som tagits fram i projektet implementeras på samtliga grundskolor i kommunen.

Skövde kommun har tagit fram en arbetsprocess för hanteringen av närvaro och skolfrånvaro. Arbetet sträcker sig från förskoleklass i grundskolan till och med sista året på gymnasiet och omfattar 7 000 elever. För att ta fram arbetsprocessen involverades flera fokusgrupper med representanter för undervisande personal, elevhälsa, socialtjänst, fackliga representanter, ledning och elever. För att hålla kvar arbetet med närvaro efter projektet har kommunen avsatt del av tjänst som processledare för närvaro.

Strömkullegymnasiets skolnärvaro- och frånvarotrappa som togs fram i projektet är implementerad i ordinarie verksamhet. Arbetet kring rutiner, relationer och anpassningar i klassrummen är implementerade och följs upp för att utveckla lärarledarskapet och för att tillgängliggöra utbildningen mer med ungdomar med olika förutsättningar och bakgrunder.

Nya roller i skolan – en framgångsfaktor

Ett gott bemötande av skolpersonal och vuxna i skolan som bryr sig är viktigt för att ungdomar ska fullfölja sina studier. Flera projektverkstäder har därför testat att ta in nya roller i skolan såsom elevcoach eller elevkoordinator. Det gemensamma för dessa roller är att de inte haft sin bakgrund i skolan utan kommit med ett nytt perspektiv med beteendevetenskaplig utbildning eller erfarenheter av behandlande verksamhet för barn och unga. I rollen har det ingått att arbeta nära eleverna, att finnas bland eleverna i korridorer och uppehållsrum som en trygg vuxen. Men också att arbeta enskilt med deltagare i projektet. På flera enheter har elevcoachen haft möjlighet att följa upp närvaro på morgonen och kontakta de som inte är på plats. Vissa har fungerat som mentorer för en grupp elever.

Vissa har arbetat som en samordnare som hållit ihop kontakterna runt ungdomen, med exempelvis lärare, elevhälsan, studie- och yrkesvägledare, hemmet, och andra utanför skolan.

I det elevnära arbetet har mycket fokus varit på att först och främst bygga relation och att sedan arbeta med motivation, struktur och studieteknik. Vissa har arbetat med sömncoaching, repulse-samtal eller motiverande samtal, veckoavstämningar, stöd på lektioner, stöttning i skolmiljö, planering och struktur kring skolarbetet.

Vissa har också arbetat på gruppnivå tillsammans med elevhälsan kring samarbete och gruppdynamik, självkänsla, motivation och studieteknik. Någon har också varit med och startat upp en grupp för likabehandling med elever och personal under rubriken "trygghet ger närvaro".

Inkluderande lärmiljöer

Skolan behöver utforma utbildningen och undervisningen så att eleverna möts på bästa sätt utifrån var och ens förutsättningar. Skolans lärmiljöer kan beskrivas utifrån olika dimensioner: *fysiska*, *pedagogiska* och *psykosociala* dimensioner. Elevernas behov behöver mötas både på individ-, grupp- och organisationsnivå.

När det gäller de fysiska lärmiljöerna handlar det om allt från klassrum, matsalen, korridorer, omklädningsrum, skolgården, toaletter, ljud- och ljusmiljöer till synintryck, möblering och inredning.

Avseende de pedagogiska lärmiljöerna handlar det om arbetssätt, metoder, struktur, tydlighet, flexibilitet, extra anpassningar, särskilt stöd, digitala lärresurser, schema-, bild- och teckenstöd.

Gällande de psykosociala lärmiljöerna handlar det om allt ifrån att arbeta med värdegrunder, det sociala klimatet, trygghet och gemenskap på skolan och i undervisningsgrupper samt be-

mötande och ett relationellt förhållningsätt mellan lärare, övrig personal och eleverna.

Med utgångspunkt i ovanstående definitioner handlar den likvärdiga undervisningen inte om att undervisning ska utformas på samma sätt för alla. För att lyckas möta varje elev behöver skolan inta ett relationellt perspektiv, vilket innebär att mötet mellan elever och personal behöver analyseras och anpassas utifrån olika grupper och individer.

I ett antal olika projektverkstäder har skolor medverkat kring utvecklingsarbetet för att främja närvaro och stärka de inkluderande lärmiljöerna. Många av enheterna har arbetat genom ett förstärkt studiestöd, ett förstärkt mentorskap och genom ett relationsfrämjande arbete för att skapa goda relationer, se, coacha och uppmärksamma ungdomarna. Samtidigt har arbetet även handlat om anpassningar såväl psykosocialt, pedagogiskt som i de fysiska lärmiljöerna.

FÖR ATT LYCKAS
MÖTA VARJE ELEV
BEHÖVER SKOLAN
INTA ETT RELATIO-
NELLT PERSPEKTIV.

CASE

FÖRSTÄRKT MENTORSKAP PÅ ORUST

Henåns skola arbetade för att öka andelen behöriga ungdomar till gymnasiets nationella yrkesprogram. En ytterligare idé på skolan var att fler av skolans elever skulle kunna klara 12 betyg och därmed skapa större valfrihet inför gymnasievalet. Rektor organiserade arbetet så att en av lärarna på skolan fick utrymme i sin tjänst att arbeta genom ett förstärkt mentorskap, för att de medverkande ungdomarna i projektet skulle få fler coachande samtal och öka känslan av sammanhang både kunskapsmässigt och socialt. Dessutom organiserades arbetet så att "mentorn" var tillgänglig vid fler tillfällen och under andra lektioner än sina egna inom ramen för arbetslaget kopplat till årskurs 9 på skolan.

Arbetet samordnades mellan undervisande lärare och mentorer på skolan kring vad som saknades för dessa elever för att uppnå kunskapskravet E, genom att skapa en individuell struktur och plan kring elevernas skolarbete, genom att skapa mål med eleven och synliggöra vad som behövdes för att nå dessa. Även extra anpassningar och samtal kring gymnasieval var delar i genomförandet i arbetet mot en framtida gymnasieutbildning.

I projektgruppen ingick förutom rektor och projekt-samordnaren även kurator, specialpedagog och studie- och yrkesvägledaren. En ytterligare idé var att skapa fler relationer mellan lärare-elev och elev-elev, genom elevnära arbetslag och mentorer på skolan, bland annat genom mentorstiden.

Det förstärkta mentorskapet inrymmer coachande samtal med eleven och uppmuntran / bli peppad, känna sig sedd, nuläge och framtiden. Även stöd i olika ämnen såsom matematik, engelska, musik etcetera är delar av arbetet med eleverna. Dessutom fungerar

"mentor" som en länk mellan ungdomen (vara elevens talesperson, skapa struktur och främja problemlösande) och övriga lärare/personal. Arbetet har följts upp med täta intervall med varje elev samt undervisande lärare. Insatser och extra anpassningar har bearbetats och kontinuerligt utvärderats. Och de egna målen som eleven satt upp har hållits levande genom täta avstämningar.

"Motivationen har ökat enormt sedan vi började med projektet här i 9:an och nu går det bra i skolan, vilket det inte gjorde förut. Vi får ju rätt hjälp och så. Det beror på henne".

Parallellt med det förstärkta mentorskapet arbetar skolan med att utveckla frånvarohanteringen, arbetet kring trygghet, relationer och studiero (arbetsro, inkludering, träna samarbete genom övningar och lekar, fler vuxna som medvetet arbetar relationellt och arbetet kring språkbruk).

Arbetet har gett resultat med en total ökning av andelen gymnasiebehöriga på Henåns skola och arbetet kring tidigare insatser i skolorvararbetet har stärkts. 9 av de 10 eleverna i projektet kom in på ett nationellt gymnasieprogram. Andra resultat är en effektivare närvarohantering, en utvecklad rutin kring frånvarosystemet och ungdomar som har en ökad känsla av att "jag har blivit sedd, jag har blivit lyssnad på och jag är viktig". Arbetet har väckt stort intresse bland kommunens politiker, som fått projektet presenterat för sig. Arbetsmetoder, närvarorutiner och organisationen är en numera en integrerad del på skolan. Under innevarande läsår får 10 nya ungdomar insatser och det förstärkta mentorskapet ingår numera som en del av lärartjänst på skolan.

Steg1 – att förbereda för studier och arbete

”Om det är svårt, låt det ta tid”

Steg1 har genomförts i ett flertal kommuner inom Samordningsförbundet Västs område och är en gruppverksamhet varvad med individuellt stöd som riktar sig till ungdomar och unga vuxna mellan 15 – 24 år med diffus problematik och som står långt ifrån arbetsmarknaden eller studier. Insatsen ska vara motivations- och aktivitetshöjande samt förbereda för arbete och studier. I kursen ingår föreläsningar inom ett flertal områden som motivation och målsättningar, samhällsinformation, hälsa samt arbets- och studieförberedande aktiviteter. Under projektets gång har samarbetet runt målgruppen vuxit sig starkare. Samarbetet med KAA och skola har till exempel blivit bättre och gruppledarna har varit spindeln i nätet för målgruppen. De flesta kommunerna i Samordningsförbundet Västs område är små och ligger på landsbygden

med liten tillgång till allmänna kommunikationer. Orust har anpassat verksamheten efter buss-tiderna för att kombinera skola och Steg1 och i Färgelanda och Munkedal, som inlett ett viktigt samarbete, har deltagarna skjutsats från hemmet till verksamheten varje dag.

FRAMGÅNGSFAKTORER

- Tydligt koncept
- Transport till aktiviteten
- Samarbete över kommungränserna
- Gemensamma måltider
- Ökat samarbete med skolan, KAA och DUA
- Engagerade gruppledare

Citat från ungdomar i Färgelanda kommun

”Att bli hämtad med bil gör att du inte kan somna om. Du kan inte med att låtsas att inte någon står och väntar på dig.”

”Att slippa träffa de gamla kompisarna, som jag vet inte är rätt för mig, för du har ett ”jobb” att sköta, är bra.”

”Delaktighet i gruppverksamhet i en annan kommun kan göra att du vågar ”vara dig själv”, eftersom ingen känner dig.”

Citat från projektmedarbetare

”Flera ungdomar har inte vågat påbörja en skolutbildning, för de vet inte hur skolan ser ut eller hur det kan vara där på skolan. Då har vi tagit med hela gruppen i bilen, tagit med fikakorgen och åkt på studiebesök till skolan. Alla i gruppen gillade det för de vet ju inte heller, kanske en dag kommer någon annan också våga söka sig dit. Vi gick runt på skolan och tittade, hälsade på personalen, provsatt sofforna i grupprummet och fick veta var matsalen var. Sedan fikade vi med gruppen ute på berget, där kompisarna i gruppen också gav stödet att våga börja skolan. När skolan sedan började fanns gruppledaren kvar som studiestöd, i verkligheten eller på telefonen. Vilken framgång!”

MÅLSÄTTNINGEN ÄR
ATT DELTAGAREN
SKA GÖRA EN FÖR-
FLYTTNING MOT EGEN
FÖRSÖRJNING.

Resultat

Av de 65 som deltog i Steg 1 började 39 % att arbeta (inkl egenföretagare, subventionerad anställning och vanlig anställning) eller studera vid avslut, jämfört med 14 % före insatsen.

Färgelanda och Munkedal samarbetar över kommungränserna och implementerar Steg1 där flera av deltagarna nu har fortsatt. Politikerna där uttrycker att "vi har inte råd att låta bli".

Samordningsförbundet Väst fortsätter med Steg1 enligt 7TJUGO-metoden och riktar sig då till målgruppen 19 – 29 år. Insatsen är placerad i Uddevalla och förbundets samtliga 8 kommuner kan remittera dit.

Även i de övriga delaktiga kommunerna kommer det att ske verksamhet fortsättningsvis, även om det inte innebär en fullständig implementering.

Jämställda studie- och yrkesval

Att tillämpa och utveckla genus- och normmedvetna arbetsätt i skolan kan leda till förbättrade skolresultat för både pojkar och flickor samt : öppna upp för fler jämställda utbildnings- och yrkesval, där ungdomar gör medvetna kunskapsbaserade val, snarare än utifrån tradition.

CASE

JÄMSTÄLLDA STUDIE- OCH YRKESVAL I SOTENÄS

På Sotenässkolan analyserades de senaste årens resultat. De behövde fokusera på tre olika delar i utvecklingsarbetet nämligen att öka: skolnärvaron, andelen behöriga till gymnasiet oavsett juridiskt kön, samt kunskaper för att luckra upp traditionella och genusstyrda gymnasieval. Det övergripande syftet i projektet på skolan var att gå från ord till handling under parollen *En skola för alla*.

I utvecklingsarbetet satsade hela skolan på att elever i högre utsträckning skulle kunna bli gymnasiebehöriga oavsett kön, etnisk härkomst etcetera.

Utifrån ett individcentrerat arbetsätt fick ungdomarna coaching kring gymnasieval, skolnärvaron samt hjälp att strukturera skolgången, genom stöd kring uppgifter, utförande och resultat av dessa. Flera ungdomar deltog på riktade studiebesök/skuggningar som de sedan fick presentera för de övriga i gruppen. Individuella studieplaner och samverkan mellan olika

lärare och ämnen på skolan, var andra delar som arbetades kring för att uppnå behörighet. Genom tät dialog och samverkan mellan olika personal i projektet samverkade de för att skapa goda relationer med eleverna. Vissa hade även tillgång till språkstödjare, i syfte att ge varje enskild elev möjlighet att räta ut språkmässiga frågetecken.

Vid projektets slut hade gruppen som helhet ökat det totala meritvärdet och av de inskrivna ungdomarna blev 8 av 10 behöriga till ett nationellt program på gymnasiet. Gymnasiebehörigheten till ett nationellt yrkesprogram ökade på hela skolan från 82 % till 87 %. Beträffande gymnasievalet valde 3 pojkar Barn – och fritidsprogrammet och 3 flickor valde Teknikprogrammet. Pojkar som väljer till gymnasieprogram där majoriteten är tjejer, blir mer ifrågasatta än flickor som väljer program där majoriteten är killar. Här finns ett fortsatt arbete att göra.

Samverkan kring ungas psykiska hälsa

Skolpersonalens vardagsnära kontakt samt elevhälsans breda kompetens ger en unik möjlighet för skolan att upptäcka barn och unga som mår dåligt, ge tidiga insatser och att lotsa till rätt hjälp i annan verksamhet (Första linjeboken, Sveriges Kommuner och Landsting, 2017 version 1). Utmaningar med kommunikation och oklarheter i uppdrag och ansvarsfördelning gör dock att samverkan mellan elevhälsa, socialtjänst och vård inte alltid fungerar så bra som den skulle kunna göra.

Inom insatsen har *En skola för alla* i samarbete med Västra Götalandsregionens pilotprojekt

En sammanhållen barn-, elev- och ungdomshälsovård samverkat med processtöd av *Specialpedagogiska skolmyndigheten* för att främja psykisk hälsa och fullföljda studier hos barn och unga. Pilotprojektet, som pågår 2019 – 2020, syftar till att utveckla en kostnadseffektiv basmodell för systematiserad samverkan mellan elevhälsa, vårdcentral och socialtjänst som bidrar till att skapa ökade förutsättningar för alla barn och unga att fullfölja sina studier.

Hur har vi arbetat?

Fyra kommuner i Västra Götaland deltar i en pilotsatsning med syfte att stärka samverkan mellan elevhälsa, socialtjänst och primärvård för att bättre hjälpa barn och unga som behöver samhällets stöd för att få en bättre psykisk hälsa. Utgångspunkten är att se på vilket sätt vårdcentraler med tilläggsuppdrag kan vara ett stöd och en resurs för elevhälsa och socialtjänst när det gäller psykisk ohälsa men också hur samverkan kan innebära att unga som får stöd via vården möter vuxna som samverkar bra kring deras behov.

I början av 2020 genomfördes dialogmöten i varje kommun med berörda chefer där möjligheter fanns att formalisera och fatta beslut kring hur arbetet ska tas vidare på lokal nivå. Nu när *En skola för alla* har avslutats, fortsätter projektet *En sammanhållen barn-, elev- och ungdomshälsovård* i fas två, där fokus kommer att ligga på analys av insamlat material samt framtagande och förankring av förslag på basmodell.

Möten och workshops har bidragit till att deltagande verksamheter har ökat lokal kunskap och förståelse om varandras roller, ansvar och arbetssätt, detta gäller för såväl de chefer som medarbetare som medverkat i arbetet.

Övergångar

Övergångar mellan skolor och skolformer är viktiga händelser för alla barn och elever. En övergång kan bidra till delaktighet och inkludering men även till marginalisering och exkludering. De flesta barn och ungdomar upplever minst sex stycken övergångar under sin skoltid i fyra olika skolformer; förskolan, förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan.

Övergången till gymnasieskolan är generellt sett den mest komplexa. Det handlar dels om den praktiska logistiken där eleverna sprids. De söker till en mängd olika program och antagningsprocessen pågår under en lång tid. Många väljer en skola som ligger i en annan kommun än den de bor i. På våren, då överlämnande och informationsutbyte ofta sker, är inte de slutliga betygen satta. Många gånger är det därför svårt för de avlämnande grundskolorna att senare få information om vilka gymnasieskolor som har tagit emot elever från grundskolan. Det är dessutom inte ovanligt att elever byter

program eller skola under första terminen, vilket kan försvåra överföringen av information ytterligare. Det handlar också om att tonåren ofta är en turbulent tid för den unga samtidigt som kraven i skolan ökar och man förväntas ta ett större ansvar för sitt eget liv.

I *En skola för alla* har Borås stad och Bollebygds kommun fokuserat på att utveckla och förbättra sitt arbete med övergången mellan grundskola och gymnasieskola. Kommunerna har arbetat på liknande sätt och har haft liknande syfte och mål.

På organisationsnivå har fokus legat på utveckling av rutiner och system för att fånga upp elever som befinner sig i riskzonen för skolavhopp samt för att säkerställa att rätt information om eleverna förs vidare mellan skolformerna. På individnivå har projekten fokuserat på att stötta eleverna med hjälp av de resurser som finns på skolan så som Studie- och yrkesvägledare (SYV), elevhälsa, rektor, pedagoger och studiecoacher.

**ÖVERGÅNGEN TILL
GYMNASIESKOLAN ÄR
GENERELLT SETT DEN
MEST KOMPLEXA.**

CASE

ÖVERGÅNGAR I BORÅS

I Borås har projektarbetet omfattat insatser på Viskaforsskolan. Där har personal arbetat med två elevgrupper som startats upp vid olika tillfällen under projektperioden. Den första gruppen har fått insatser under sin sista termin i årskurs nio och under sin första termin på gymnasiet, då personal följt med eleverna under överlämnandet och övergången. Den andra gruppen har fått riktade insatser under sin första termin i årkurs nio. Grupsammansättningarna har omfattat lika många killar som tjejer. Eleverna i den andra gruppen kom från olika klasser och upplevde sig ha olika social status i sina klasser och på skolorna. De uppstartssamtal som hållits med varje elev har därför visat sig vara en skolframgång för eleverna då skolpersonalen fångat eleverna tidigt, satt upp individuella mål och mött deras osäkerhet. Arbetet har omfattat en "identifieringsmall gällande riskfaktorer för studieavbrott" – en mall som visade sig användbar och blev ett mycket uppskattat verktyg. Dock krävs ett fortsatt arbete med att anpassa mallen för att kunna använda den på organisationsnivå och av olika professioner. Den sammanställning

• som personalen gjort på både grupp- och individnivå har lyft fram de individbehov som mentorer och / eller elevhälsopersonal sedan har planerat sina insatser efter. Exempelvis har lärarna startat mindre grupper med insatser kring specifika ämnen där eleverna uppvisat stora kunskapsluckor, t ex i svenska, matematik och engelska. Eleverna har uppskattat att få möjligheten att komma ikapp med skolarbete och chansen att stärka sina kunskaper i dessa ämnen. Slutsatsen av detta är att personalgruppen sett att eleverna varit mer närvarande, positiva och motiverade. Av de elever som fick specifika insatser under sista terminen i årskurs nio blev fler behöriga till nationella program än tidigare siffror visar. De flesta eleverna har anpassat sig bra på gymnasieskolan och känner sig nöjda med sin studietid där.

• Mentorererna har haft den tätaste kontakten med eleverna gällande deras närvaro(rapportering). Uppföljning av skolnärvaro är en viktig insats att fortsätta med under gymnasietiden, skolan bör fortsätta med närvarouppföljning för att tillse att eleverna blir / känner sig sedda.

Horisontella principer

De horisontella principerna *jämställdhet, tillgänglighet* och *icke-diskriminering* var tänkta att löpa horisontellt genom all verksamhet i projektet.

Projektets personal har tillämpat och integrerat arbetssätt kring horisontella principer i syfte att skapa förändringstryck gällande jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering gentemot målgrupperna i projektet. Projektverkstäderna har jobbat på många olika sätt och är därför svåra att

jämföra med varandra, men resultatet är positivt enligt de 11 projektmedarbetare som intervjuats.

På alla projektverkstäder har kunskapen om horisontella principer ökat delvis eller i stor utsträckning, tack vare projektet. Intervjuad personal påpekar att utan projektet hade man inte haft möjlighet att reflektera, diskutera eller utveckla metoder och verktyg för att jobba med horisontella principer på det sätt man gjort. Att det har fått ta den tid det tar är den viktigaste faktorn.

Citat från projektmedarbetare

“Kurser i projektet har gjort att vi blivit mer medvetna där enkla meningar som till exempel “kom med pojkar” inte alltid funkar att säga då man inte vet om pojkarna känner sig som pojkar.”

“Tillgänglighetens kunskap har ökat i stor utsträckning. Jag har inte sett tidigare att skolan är så icke tillgänglig. Nu jobbar vi som länk mellan lärare och elever på ett nytt sätt.”

“Vi har fått mandat att utforma verktyg för ett fortsatt bra arbete. Tillgängligheten har ökat. Vi har aktualiserat material och information och vi är nu ute mer i korridorerna och i klassrummen och pratar om positiv psykologi. I framtiden vill jag jobba med alla åldrar så man kan fånga upp behov tidigare.”

Alternativa vägar för nyanlända

Ungdomar som deltog i projektet bestod huvudsakligen av två olika grupper. En grupp med längre skolbakgrund från hemlandet och en grupp med kortare skolbakgrund, men då ofta med olika yrkeserfarenheter i sitt bagage. I arbetet med dessa killar och tjejer är ett holistiskt perspektiv av största vikt. Skolan möter eleverna där de befinner sig, för att tidigt kartlägga

tidigare erfarenheter, kunskapsnivå, skolbakgrund, psykisk hälsa och hemmiljö. Arbetet har därför utgått från ett individcentrerat arbetssätt, för att stärka skolanknytningen. Detta ställer stora krav på flexibla lösningar, bemötande och relationsskapande, kartläggning, tät uppföljning och samverkan mellan olika personal och funktioner både på och utanför skolan. Skolan behöver se ungdomarnas behov som en helhet och därför behöver samverkan med olika aktörer kring lösningar som ibland sträcker sig utanför skolans pedagogiska ansvar, vara en del av arbetet.

“Jag kom hit med min farbror. Om vi inte hade flytt hade jag nog varit död eller så hade jag varit soldat [...] efter en tid då på flykt kom vi till ett flyktingläger [...] och till slut hamnade jag i Vänersborg på flyktingboendet, för att sedan placeras här” – intervju med Amir, elev på IM Lysekil, maj 2019.

CASE

FRAMGÅNGSFAKTORER FÖR SPRÅK- INTRODUKTIONSPROGRAMMET I MUNKEDAL

Projektpersonalen har arbetat för att öka kunskaperna om arbetsmarknaden i kombination med undervisning i svenska som andraspråk, matematik i första hand. Studiehundledning och modersmålsundervisning är andra framgångsfaktorer som är viktiga att beakta i utvecklandet av undervisning och arbete med de nyanlända ungdomarna.

Dessutom har flera av ungdomarna på medverkande enheter i *En skola för alla* kunnat göra praktik i kombination med en yrkesutbildning. Andra arbetssätt i projektet har varit socialt inkluderande aktiviteter, ett mer systematiskt närvarofrämjande arbete och kurser i arbetslivsorientering samt studiebesök på olika arbetsplatser för att förbereda ungdomarna inför yrkeslivet.

Inom ramen för projektet genomförde *Språkintruktionsprogrammen* i Munkedal insatser med de

nyanlända ungdomarna. En heterogen målgrupp av olika ungdomar vad gäller intressen, kunskaper, bakgrunder, behov och hälsa. Ungdomar som ibland tagit sig utan föräldrar till Sverige och en väg hit som ibland varit väldigt dramatisk.

Personalen på enheterna har medvetet arbetat strukturerat med ungdomarnas skolanknytning utifrån förhållningssättet: “Sedd och saknad och så bra att du är här”.

Insatserna och relationsskapandet har givit resultat. En av ungdomarna i projektet gick i projektets slutfas en skraddarsydd yrkesutbildning. I projektets film säger han: “Jag drömmer ju om att kunna svetsa under vatten. Jag har ju bra relation med KM (personal i projektet och på skolan) för han pratar persiska. Han kan förklara bra för mig hur jag ska göra”.

Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar

Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar innebär att kommunen har ansvar för att hålla sig informerade om och erbjuda aktiviteter till ungdomar under 20 år som inte studerar på gymnasiet eller har fullföljt studier på gymnasiet med examen. Målet är i första hand att motivera ungdomar att studera och att i andra hand ta sig till jobb eller annan sysselsättning.

I *En skola för alla* har arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret bedrivits på flera olika nivåer, individnivå, organisationsnivå och på delregional nivå. Det har handlat om att skapa nätverk mellan kommuner för erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och förbättrad likvärdighet. Nätverken har på olika sätt främjat utveckling av det kommunala aktivitetsansvaret, bland annat genom att arbeta fram gemensamma rutiner i form av en handbok i Skaraborg samt ett arbete kring *Best case scenario* i Fyrbodalen för hur arbetet skulle kunna se ut. Utöver detta har det genomförts workshops och kompetensutvecklingsinsatser.

Arbetet har också handlat om att fånga upp ungdomar i riskzon för skolavhopp genom en e-tjänst för informationsutbyte mellan gymnasieskola och hemkommun. Utöver detta har projektet testat elevinformationssystemet *ELIN*. Det är ett gemensamt system för registrering och dokumentation av ungdomar med syfte att underlätta arbetet för samordnare inom det kommunala aktivitetsansvaret. Det gör att ungdomar i målgruppen snabbare fångas upp, då de avbryter sina studier.

På individnivå har arbetet med ungdomar i det kommunala aktivitetsansvaret handlat om att fånga upp, skapa relationer, motivera och vägleda vidare mot skola, arbete eller annan aktivitet.

Rutin för att fånga upp ungdomar i riskzon

För att fånga upp ungdomar på gymnasiet innan de hoppar av skolan behöver hemkommunen få kännedom om ungdomar som är i riskzon för skolavbrott. När det gäller ungdomar som läser på en skola med annan huvudman än hemkommunen, exempelvis en skola i en annan kommun eller en skola med fristående huvudman kan det ibland vara svårt för hemkommunen att få den informationen. Det kan också vara svårt för skolan att veta till vem de ska lämna information om eleven har betydande frånvaro eller riskerar att inte få sin examen. Därför har Skaraborgs KAA-nätverk tagit fram en rutin för informationsutbyte mellan huvudman och hemkommun kopplad till en e-tjänst. Detta gör att det finns en tydlig väg att lämna information och att det ej blir personberoende. Rutinen är beslutad av skolchefsnätverket och e-tjänsten är implementerad och kommer att fortsätta drivas via Skaraborgs Kommunalförbund även efter projektavslut.

CASE

MOTIVATIONSGRUPP I SKÖVDE

I *En skola för alla* har insatser genomförts för ungdomar som tillhör målgruppen för aktivitetsansvaret i syfte till att motivera dem att hitta alternativa studievägar eller att komma ut i arbetslivet. Skövde kommun har startat upp en gruppverksamhet för ungdomar i målgruppen där de ses en eftermiddag i veckan. Gruppverksamheten syftar till att försöka stärka ungdomarna utifrån självkänsla, framtidstro och att motivera dem att hitta andra alternativ så att de kan göra stegförflyttningar mot studier och arbete. Ungdomarna har varit delaktiga i träffarnas innehåll och det har blivit studiebesök på folkhögskola, samtal med skolpsykolog och studievägledare, information om privatekonomi med mera.

CASE

UTVECKLING AV DET KOMMUNALA AKTIVITETSANSVARET I MARK

Marks kommun har arbetat med att utveckla det kommunala aktivitetsansvaret. Utgångspunkten har varit att skapa en tydlig struktur och organisation för KAA genom att ta fram en handlingsplan. Handlingsplanen har tydliggjort ansvarsrollerna och kopplat dessa till hur och när arbetet ska utföras samt vilka aktiviteter som kommunen kan erbjuda för att motivera ungdomar tillbaka i studier eller arbete. Kopplat till handlingsplanen finns ett samverkansarbete som utmynnat i skolspåret, arbetsspåret och hälsospåret. Det är arbetsnamn på metoder som används för att lotsa ungdomen vidare. Syftet med spåren är att underlätta för ungdomen att ta nästa steg genom anpassade åtgärder. Genom samverkan med andra aktörer, så som skolan, arbetsmarknadsenheten och AF, hitta alternativa aktiviteter och metoder för att få eleverna att återgå till studier eller annan sysselsättning. För att fortsätta utveckla och förvalta KAA-arbetet genomförs samverkansmöten vid fyra tillfällen per år. Kommun och berörda myndigheter träffas för att stämna av läget kring ungdomarna i kommunen och samarbeta för att hålla KAA aktivt. I tillägg till detta har projektet arbetat med att sprida kunskap och kännedom om KAA till skolpersonal, föräldrar och ungdomar. Genom detta har kommunen förbättrat och effektiviserat sitt arbete med att nå ungdomar.

Projektverkstäder – En skola för alla

Samtliga kommuner nedan har även deltagit i KAA-nätverk.

Bengtsfors kommun

- Strömkullegymnasiet / närvaro

Bollebygds kommun

- Bollebygds skolan / övergångar

Borås Stad

- Viskafors skolan / övergångar

Dals-Eds kommun

- Hagaskolan / inkluderande lärmiljöer

Essunga kommun

- Samverkar med Vara

Falköpings kommun

- Ållebergsgymnasiet / alternativa vägar för nyanlända

Färgelanda kommun

- Valboskolan / inkluderande lärmiljöer
- Steg1 (Färgelanda-Munkedal)

Gullspångs kommun

- IM Gullspång / närvaro

Götene kommun

- Liljestens skolan / närvaro
- Lundens skolan / närvaro

- Centrala elevhälsan / samverkan för ungas psykiska hälsa

Karlsborgs kommun

- Carl-Johanskolan, IM Karlsborg / närvaro,
- KAA

Lidköpings kommun

- De la Gardie gymnasiet / närvaro

Lysekils kommun

- Campus Väst / alternativa vägar för nyanlända
- Steg1 (Tanum, Sotenäs och Uddevalla)

Mariestads kommun

- Motivationsgruppen / KAA
- Närvaroteam Victoria/ Närvaro

Marks kommun

- Marks gymnasieskola / KAA
- Samverkan för ungas psykiska hälsa

Munkedals kommun

- IM Munkedal (Kunskapens hus) / alternativa vägar för nyanlända
- Steg1 (Färgelanda-Munkedal)

Orust kommun

- Henåns skola / inkluderande lärmiljöer
- Ängås skola / inkluderande lärmiljöer
- Steg1
- Samverkan för ungas psykiska hälsa

Skara kommun

- Katedralskolan / närvaro

Skövde kommun

- Alla kommunala högstadieskolor / närvaro
- Alla kommunala gymnasium / närvaro
- KAA

Sotenäs kommun

- Sotenässkolan / jämställda studie- och yrkesval
- Steg1 (Tanum, Uddevalla och Lysekil)

Strömstads kommun

- Steg1
- KAA

Tanums kommun

- Steg1 (Uddevalla, Sotenäs och Lysekil)

Tibro kommun

- Tibro Kompetenscenter / KAA

Tidaholms kommun

- Rudbecksgymnasiet / närvaro

Töreboda kommun

- Centralskolan / närvaro

Uddevalla kommun

- Uddevalla gymnasieskola / inkluderande lärmiljöer
- KAA
- Steg1 (Tanum, Sotenäs och Lysekil)

Ulricehamns kommun

- KAA

Vara kommun

- Lagmansgymnasiet / närvaro

Vänersborgs kommun

- Torpaskolan / inkluderande lärmiljöer

Följande kommuner har inte haft någon projektverkstad men deltagit i KAA-nätverk

Grästorps kommun**Hjo kommun****Melleruds kommun****Trollhättans kommun****Åmåls kommun**

Sammanfattning:

Projektet har nått goda resultat som kan identifieras genom statistik och fallstudier, implementerade arbetssätt, ökad kompetens hos projektets medverkande aktörer, kommuner och organisationer samt en förbättrad samverkan kring och med ungdomarna både internt på skolor, men också mellan skolan, ungdomen, vårdnadshavare och andra aktörer i samhället. På lång sikt hoppas projektet att denna kraftsamling ska resultera i färre skolavhopp, att fler ungdomar ska känna en ökad tilltro till sin förmåga att studera på olika nivåer, en ökad hälsa, samt ökade förutsättningar för unga kvinnor och män att etablera sig på en jämställd och inkluderande arbetsmarknad, där färre människor hamnar i utanförskap.

Elever med mer än 10 % fränsare

Elevenamn	Elever	Fränsare	Andelen	Totalt
1	10	10	10%	10
2	20	20	10%	20
3	30	30	10%	30
4	40	40	10%	40
5	50	50	10%	50
6	60	60	10%	60
7	70	70	10%	70
8	80	80	10%	80
9	90	90	10%	90
10	100	100	10%	100

Elever med mer än 10 % fränsare

Elevenamn	Elever	Fränsare	Andelen	Totalt
1	10	10	10%	10
2	20	20	10%	20
3	30	30	10%	30
4	40	40	10%	40
5	50	50	10%	50
6	60	60	10%	60
7	70	70	10%	70
8	80	80	10%	80
9	90	90	10%	90
10	100	100	10%	100

PROJEKTET HAR
UPPNÅTT GODA
RESULTAT!

Projektet *En skola för alla* hade den övergripande målsättningen att fler unga klarar sin utbildning, alternativt kommer i arbete och att färre hoppar av skolan. Projektet pågick från april 2017 till mars 2020 med finansiering av Europeiska socialfonden och medfinansiering av kommuner och förbund. *Skarborgs Kommunalförbund* var projektägare med *Fyrbodals kommunalförbund*, *Sjuhärads kommunalförbund* och *Samordningsförbundet Väst* som projektpartners samt 33 medverkande kommuner. Totalt har 450 ungdomar i åldern 15 – 24 år deltagit i aktiviteter i någon av de 30 olika projektverkstäderna.

Projektledare Anna Stenberg, Skarborgs Kommunalförbund

Projektledare Magdalena Svedlund, Skarborgs Kommunalförbund

Projektledare Lisa Gillström, Skarborgs Kommunalförbund

Delprojektledare Moa Mannesson, Skarborgs Kommunalförbund

Delprojektledare Henrik Erlandsson, Fyrbodals kommunalförbund

Delprojektledare Margareta Laurell, Fyrbodals kommunalförbund

Delprojektledare Annica Anegren, Samordningsförbundet Väst

Delprojektledare Mikael Szanto, Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Projektadministratör Emma Frisk Nävarp, Skarborgs Kommunalförbund

Projektekonom Sofia Gustavsson, Skarborgs Kommunalförbund

Se gärna filmen *En skola för alla*

<https://www.youtube.com/watch?v=F51gHahJFuc>

